

אצבע מאשימה

מפכ"ל קופל
החלטה

מפכ"ל יום תבורי ורזולו
הרס לא שיקם

יועץ-מישפטי-דעבר שמגר (ואשתו)
טיח והרדים

עצות מקומיות וביניהם ראש עיריית חיפה לשעבר, יוסף אלמוגי, וכמה עורכי-דין בכירים ובני-משפחותיהם. האווירה הקשה במטה הארצי בירושלים, ההסתור-דדיות בין שרים לבין פקידים בכירים במשרד-הפנים ובין אלה לבין קציני-מישטרה בכירים, מצביעים בבירור על כך שהמילתמה על הירושנה נמצאת כבר במלוא עושה, למרות שחלפו רק ימים מעטים מאז פורסם הדו"ח. סביר להניח כי ייעשה לחיים תבורי חסד, ויעבור זמן-מה עד שהוא יעזוב את תפקידו. לעומת זאת, ייתכן כי בישיבת הממשלה ביום הראשון הקרוב, כאשר תדון בדו"ח, וכן במליאת הכנסת, יעלו קריאות להתפטרותו של תבורי והוא יאלץ לעשות זאת מוקדם יותר.

מי המועמדים?

השאלה מי יירש את תבורי, ומי יעמוד בראש מיש-טרת ישראל שלאחר דו"ח שימרון, היא שאלת-מפתח לגבי הסיכוי למילתמה בפשע המאורגן, ולהבראת המיש-טרה ואיכות החיים במדינה. בסידרת מאמרים שפורסמה לפני יותר משנתיים, כאשר ניתח העולם הזה את התמור-טות המישטרה תחת פיקודו של שאול רוזוולין, קרא העיתון להציב בראש המישטרה איש שיובא מחוצה לה, בעל אישיות חזקה וכושרי-מנהיגות, אשר יוכל לשקם גוף גנוע זה. כדוגמה העלה העולם הזה שני שמות: אריק שרון וחיים לסקוב. כיום, אין שמות אלה אקטור-אלים עוד. שרון הוא שר, ואילו לסקוב לקה במחלת-גב קשה — אגב, אותה המחלה שממנה סובל תבורי עצמו.

אולם העיקרון נשאר בעינו. אין ספק שיש להביא לראש המישטרה אישיות בעלת כושר-מנהיגות, היודעת לחתוך עניינים, אשר לא תישבר במצבי-לחץ ולא תתחשב בשום שיקול מלבד השיקול הענייני, להבראת מוסד חולה זה. אסור שיהיה זה איש מבפנים, משום שכל קציני-מישטרה הוא תוצר שלה, וצמח באווירה העכורה ששררה בה עד היום. אסור שיהיה זה איש מיפלגה, על-מנת ששיקולי היחידים יהיו כיצד להבריא את המישטרה ולהביאה לידי תפקוד מוצלח.

אולם נראה כי השמות שהוצעו עד כה, אינם עונים על קריטריונים אלה. ראש-הממשלה מנחם בגין העלה שם, אשר, לדעתו, יתאים לתפקיד: יועצו לענייני טרור, עמיתו ("גידיו") פאגלין. פאגלין היה אומנם קצין המיב-צעים של האצ"ל, אולם רבים מפקקים אם כישוריו מאז יעמדו לו היום, שלוש שנה מאוחר יותר, בתפקיד הסופר-מביצעי של מפכ"ל המישטרה. יש גם החוששים כי פאגלין לא ימחר להתאושש מפציעתו הקשה בתאונת-הדרכים, שבה נהרגה אשתו.

בעוד פאגלין הוא המועמד של בגין, הנה ניצב אהרון שלוש, ראש אגף-החקירות של המטה הארצי, הוא מועד-מדו של שר-הפנים בורג. מאז מונה בורג גם כמאחזי על המישטרה מהבחינה המיניסטריאלית, נוצרו קשרים אישיים אמיצים ביותר בין השניים. שלוש גם אהוד ביותר על הקצינים הבכירים של המטה הארצי. אולם (המשך בעמוד 37)

מהמישחק". בדיוני הוועדה התייחסו אל שתי הדמויות המפורסמות, הקשורות בכיכול לפשע המאורגן. האחת, מסידרת מאמרי נספלו, מרכזי ("מנטש") צרפתי, והשנייה, ממישפטי הדיבה המתנהלים עתה בינו לבין הארץ, בצלאל מורחי. בדיוני הוועדה כונה מנטש, "נמר בלי שיניים", ואילו לגבי מורחי נאמר שם כי מלבד שמועות אין כל חומר נגדו. מנטש ובצלאל אינם מופיעים ברשימת 12, "הגדולים".

מאז פירסום החלק הגלוי של הוועדה, קפצו אישי-ציבור שונים שעסקו בעניינים אלה, בעיקר מעל גבי כותרות העיתונים, וטענו כי לאמיתו של דבר הוועדה מצדיקה אותם. אולם האמת היא כי האיש שאותו מצדיקה הוועדה יותר מכל הוא העיתונאי ברון נאדל, אשר חשף את מערכת ההון השחור בכלכלה הישראלית, או "הכלכלה השחורה". אגב, העולם הזה היה העיתון היחיד שהסכים לפרסם בשעתו גילויים אלה של נאדל.

נאדל גילה את המערכת הכפולה בכלכלה הישראלית וטען אז, מבלי שהתייחסו לגילוייו באמון רב, כי הכלכלה השחורה בישראל מגיעה לסדר-גודל של מיליארדי לירות. ועדת שימרון אישרה זאת, ואחד מחבריה קבע כי הכלכלה השחורה בישראל המגיעה להיקף של 50 מיל-יארד לירות.

אולם, בעוד שהיה מקובל לחשוב כי ריווחי העולם התחתון הם היוצרים את הכלכלה המבוססת על ההון השחור, מדברת הוועדה גם על היחס ההפוך. מערכת ההון השחור, או הכלכלה השחורה, שהיא תוצאה של מדיניות ממשלתית, היא המביאה לפיחת פשע מאורגן. אחד הנושאים שאליהם מתייחסים שני חלקי הדו"ח, הגלוי והחסוי גם-יחד, הוא הקשר שבין אנשי השילטון לבין הפשע המאורגן. התייחסות זו מקורה בשני טעמים. הטעם הראשון הוא שעל-פי המודלים של הפשע המאורגן בחוץ-לארץ, אחד מסממני תופעה זו ואחד הבסיסים של הפשע המאורגן הוא היחסים שבין ראשו לבין אנשי השילטון. הטעם השני הוא ששמו של האלוף (מיל.) רחבעם ("גנדיו") זאבי מוזכר שם בקשר למי שנרמז עליו בזמנו כאילו הוא מקורב לאחד מראשי הפשע המאורגן, בצלאל מורחי.

הוועדה אינה מתעלמת מבעייה זו. בחלק הגלוי שלה היא כותבת דברים חמורים ביותר על התופעה, מבלי לנקוב בשמות: "אנו עדים לתופעה, שלטעמים קרובות תחילתה ביחסים חברתיים בין בעל היוזמה הכלכלית לבין בעל המעמד השילטוני. צורות הקשר מתחילות לבארה באופן תמים, באירוע ממשפחתי או חברתי, בארוחה, בחגיגה או במסיבה. השואל התמים יציג לעצמו את השאלה: האם באותו קיומם קשרים אישיים או יחסי ידידות, אשר יש בהם כדי להניע את בעל המעמד להיענות להזמנה?"

"אין לנו ספק כי הפרת הנורמה, המחייבת התאפקות יתר מצד עובדי-מדינה וממלא תפקיד ציבורי נבחר, הינה חוץ נפרץ. יש לנו יסוד לסברה כי החיפוש אחר הקשר עם בעל המעמד אינו נחלת בעלי היוזמה הכלכלית הלגיטימית בלבד, אלא גם נחלת בעלי יוזמה העוסקים בעסקים לגיטימיים בדרך בלתי-חוקית, או בעסקים ש-אישיים פליליים.

"רצים אנו לצאת מההנחה שבבעלי המעמד המתפתים להיכנס לקשרי-ידידות עם אנשים מופקקים, עושים זאת, מלכתחילה, כדרך-כלל מתוך חוסר-רע ותרמיות. ברם, אילו היית קיימת תודעה בדבר הנורמות הנדרשות מעובדי-ציבור, אזרחים או אנשי-צבא, אולי היו מודעים לסכנה.

"בסופו של דבר, בעלי מעמד אלה היו חייבים להביא בחשבון שניצבם קיום הקשר בינם לבין ידידיהם, יש בו כדי להעניק עזרה על-ידי הפקידות המושפעת מעצם מעמדם, ויורקתם ותמיכתם של אותם בעלי מעמד, ומכאן, לא רחוקה הדרך למתן עזרה פעילה. מה שהתחיל כהת-כרות פזויה ובהפישה-רעה, הפך בדרעב שחיתות חבר-ית. שחיתות זו אינה נופלת בתוספת-מסירותה ובסכנתה מהשחיתות הפלילית במבוכה הרגיל של המילה.

"בהקשר זה אין אנו רואים מקום להיכנס לדיון בשמות. אך ברור לנו שאנו נתקלים בתופעה שאנשי שילטון ומעמד, בכל הדרגים, המצויים על הזירות-יתר, נוטים לעיתים לגישה שאננה ואינם בוררים במידה מספקת במגע עם אנשים מסויימים בעלי רסיוטצה השגויה-במחלוקת. אין להם, איפוא, אלא להלץ על עצמם אם התנהגותם מועברת תחת שכט הביקורת של בליהתיקשורת ושל הציבור, אף אם הסקת המסקנה המתבקשת אינה מוצדקת.

"בסופו של דבר, החסין להינות מתמיכה שילטונית מסתפק לעיתים בעצם ציור הרושם בציבור, ובאותם מקומות ורושם זה דרש לו, כי אכן קיימת מעורבות ומחויבות מצד בעל המעמד. מכאן שהוא משיג לא רק את מבוקשו, אלא יחד עם זאת מוטל כתם על בעל המעמד. נקטנו כאן לשון זהירה ביותר, ורצינו להימנע מהכללות מחד-גיסא ומהחלל דופי ספציפי מאידך גיסא."

בחלק הסמוי, מפרטת הוועדה יותר. היא קובעת כי אין ראיות וראיות-לכאורה לגבי מעורבותם של אישים שונים בפשע המאורגן. אולם היא מתריעה נגד התופעה, שלא מכוננת של אותם אישי-ציבור, מנוצלים שם והי-ידיעה על החברות בינם לבין אנשי הפשע המאורגן, על-ידי הפושעים. הוועדה נוקבת בשמותיהם של אישי-ציבור, אשר הופעתם בנסיבות חברתיות וציבוריות עם אנשים שונים שניתן לשייכם לפשע המאורגן בהווה או בעבר, קידמה את אנשי הפשע המאורגן גם באווירה הכללית החיובית-לירם שנוצרה סביבם. כך גם במיקרים ממשיים, שבהם ניצלו את העובדה שהפקיד או איש המישטרה ידע על קשרים אלה, כדי שהם ייהנו מכך. בין השמות שמצינת הוועדה: שריהחוף משה דיין; יושב-ראש מיפלגת העבודה, ח"כ שימרון פרס; האלוף רחבעם זאבי ואברהם ("אברשה") סמיר; שני תתי-אלופים: כמה אלופים-לשעבר, מי שהיה הרמטכ"ל וסגן שריהבטחון צבי ("צ'רה") צור; מיספר ראשי עיריות ומו-

פניי שימרון

- ההפקרות והזלזול בחוק השתלטו על ה-חיים הציבוריים מגיל הילדות.
- אזרחים טובים מהססים ללכת לקולנוע פן יתנפלו עליהם בריונים, כאשר יעזו להעיר על כך שהכיסא שעליו יושב הבריון איננו שלו.
- ברחובות הערים קיימים דוכנים וחנויות, שבהם נמכרות סחורות מוכרות לעין כל.
- הגורם החשוב, אולי החשוב מכולם, לקיום הפשע החמור והתפתחותו, הוא אוזלת-היד, חוסר-האונים ולעיתים חוסר-הרצון של השלטונות לפעול כפי שהחוק דורש.
- בישראל מוגשות בכל שנה רבבות תלונות על עבירות קלות יחסית שבהן מסרבת המישטרה לטפל, "מחוסר עניין ציבורי".
- רוכבי-האופנועים של המישטרה נעלמו מה-כבישים זה שנים רבות.
- מכוניות-מישטרה המפקחות על התנועה כמעט שאינן נראות.
- הנוער הוא האוצר החשוב ביותר שיש ל-מדינת ישראל.
- אין הסיבה ל"מכירה בזמזומים בלבד" (כמו בתחנות-דלק), נעוצה רק בחשש של קבלת צ'ק ללא כיסוי.
- השימוש בסמים בישראל, בעיקר בחשיש, הפך בעשור האחרון חלק מתרבות הנוער.
- סיווי משרה-הגבול (בנמל חיפה) נערכים ברכב, ואינם יעילים ביותר. תוך נסיעה ברכב, הסיי-רים אינם יכולים להבחין במתרחש במחסנים או בין שורות המכולות, המסודרות בצפיפות שאיננה מאפשרת מעבר רכב.
- כנופיות המבריחים נעזרות על-ידי אנשים המועסקים בנמל, מכס, מישטרה, מינהלת הנמל, קבלנים פרטיים ואף אנשי חיל-הים.
- המישטרה אינה עוסקת במניעת הברחות. חוסר-האונים נוכח גניבות היהלומים הנמ-שכות זה שנים הוא שעורריות.
- נמלה-העופה בן-גוריון רכש לעצמו שם רע בעולם, מפאת ריבוי הגניבות של מינוודות נוסעים.
- יש אזרחים רבים שאינם מעזים לצאת מבין-תם, הן בשעות היום והן במילה; פן ימצאו אותו פרוץ בשובם.
- אחוז הגילויים הנמוך יכול לשמש ראיה לכך שהפשע משתלם.

- היום אין רואים סיור רגלי של המישטרה ברחוב.
- לא רק הפשע הפך אלמוני, אלא גם השוטור. הוועדה שמעה תלונות על רמתם המיקצו-עית של השוטרים, משופטים ומפרקליטים.
- המישטרה חייבת להמשיך בעידוד אנשיה לרכוש השכלה ויכולות.
- יש מקרים שאנשי מישטרה מסויימים חדלו לתפקד, עקב פגם בבריאותם או מסיבות אחרות, ולמרות זאת ממשיכים לשרת מבלי להביא תועלת ממשית.
- לעיתים דרושה התערבות המטה הארצי כדי ליישב ויכוחים בין מפקדי המישטרה ומפקדי מישמר-הגבול בתוך נמל חיפה.
- בעיית העיקרית של הפרקליטות היא כוח-האדם, הן מבחינה כמותית והן מבחינה איכותית.
- הצפיפות בכל בתי-הסוהר איומה, ולעיתים מוחזקים האסירים בתנאים תת-אנושיים.
- בתנאי-החיים השורים כיום בבתי-הסוהר אין אפשרות לשקם את האסיר, בפרט לא בבתי-הסוהר המבוהלים.
- שילטונות בתי-הסוהר מתקשים להבטיח את חיייהם של אסירים טעוניה-הגנה. יש אסירים שנועו כבר בכל בתי-הסוהר בארץ, ויש גם כאלה המסרבים לצאת מתאיהם, אף בשעות הארוחות והטוילים.
- קיימים יחסים המוסכסואליים בין אסי-רים. שילטונות בתי-הסוהר מתערבים רק במקרים של שימוש בכוח, אם מיקרים אלה מגיעים לידיעתם.
- בית-סוהר זה (תל-מונד לנערים), גידל את הדור החדש של פושעי ישראל.
- חרי הצנוק עושים רושם מדכא, אפילו בהתחשב ביעודם.
- אין חברה נאורה רשאית לשלול מהאסיר כל צל של אנושיות, להחזיק אותו בתנאים המת-אימים לתקופת ימי-הבניים או לאלה הידועים ב-ארצות מסויימות גם היום.
- בית-הספר איננו מצליח אף לעודד את ה-מוטיבציה ללמוד בקרב התלמידים.
- אלפי ילדי ישראל נושאים מבתי-הספר ו-תועים ברחובות, באין מורה ומדריך, נופלים קורבן לבטלה ולפיתוי מוסדרים בדרך מלפע.
- לא ניתן לסיים פרק זה מבלי להדגיש את החשיבות הרבה של הדוגמה האישית, שהציבור מצפה לה ממנהיגיו וממוריו.